

**ДАН СЕЋАЊА НА ЖРТВЕ
ХОЛОКАУСТА, ГЕНОЦИДА И
ДРУГИХ ЖРТАВА ФАШИЗМА У
ДРУГОМ СВЕТСКОМ РАТУ**

22. АПРИЛ

Зашто се 22.4. у Србији обелажава као Дан сећања на жртве холокауста, геноцида и друге жртве фашизма у Другом светском рату?

- У ноћи између 21. и 22. априла 1945. две групе логораша (око 1000) покушало је да се пробију из концентрационог логора смрти Јасеновац. Спасио се само 91 логораш.
- Дан је посвећен Србима, Ромима, Јеврејима и другим народима и групама становништа који су били жртве највећих ратних злочина холокауста и геноцида током Другог светског рата у Независној држави Хрватској и окупираној Краљевини Југославији.

Зашто обележавамо Дан сећања?

- Упознавање са појмовима холокауст, геноцид и ратни злочин.
- Упознавање узрока и одигравања ратних злочина.
- Саосећање са жртвама ратних злочина, преживелих и њихових породица.
- Суочавање с прошлошћу-јер и данас у свим друштвима Европе постоје групе и појединци који негирају ратне злочине.
- Да се више никад не понови.
- Стварање појединачне и групне емапатије и одговорности.

ГУБИЦИ У ДРУГОМ СВЕТСКОМ РАТУ (1939-1945).

Држава	Војници	Цивили	Процент настрадалог становништва
Пољска	300 000	5 700 000	18%
СССР	8 600 000	16 000 000	14%
Југославија	300 000	1 200 000	10,6%
Немачка	4 000 000	2 000 000	8%
Грчка	74 000	390 000	7%
Јапан	1 950 000	680 000	4,5%
Француска	290 000	290 000	1,5%
Италија	280 000	160 000	1,2%
В. Британија	270 000	115 000	1%
САД	300 000	–	0,2%
Кина	1 500 000	непознат број	?

РАТНИ ЗЛОЧИН ПРОТИВ ЧОВЕЧНОСТИ

- **ЖЕНЕВСКА КОНВЕНЦИЈА** (1929. и 1949.)- међународни документ којим су успостављени хуманитарни принципи по којима су државе потписнице обавезне да се понашају према непријатељским војницима и цивилима за време ратних сукоба.
- Сваки нехумани поступак према цивилима и ратним заробљеницима од стране неке државе и њене оружане силе и државних органа (убијање, стрељања, ликвидације, мучење, злостављање, протеривање, одвођење у логоре, радно експлоатисање-принудни рад, бомбардовање цивилних циљева пљачкање, уништење и крађа материјалних и културних добара, коришћење неконвенционалног оружја).

ГЕНОЦИД И ХОЛОКАУСТ

- ГЕНОЦИД- системски и плански ратни злочин почињен у намери да се у потпуности или делимично уништи једна национална, етничка, расна, верска група или одређена група становништва (етничко чишћење-протеривање, масовне ликвидације, депортације у концентрационе логоре, уништење националне и културне баштине).
- ХОЛОКАУСТ (основно значење-П ОГРОМ, СПААИВАЊЕ)-геноцид над Јеврејима, системски државни прогон и страдање ЈЕВРЕЈА почињен од стране нацистичког режима и њихових савезника у време Трећег рајха (1933-1945). Најтежи облик ГЕНОЦИДА и најмонструознији ратни злочин против човечности у 20. века.
- ([grčki](#); *holókaustos*: *ὁλόκαυστος*: "potpuno spaljen") i *šoa* ([hebrejski](#): "katastrofa", "velika nesreća")-значи *жртва паљеница*. Тела убијених жртава у гасним коморама су спаљивана у високим пећима- крематоријумима.

ХОЛОКАУСТ:

Организовано, системско и планско уништење јеврејског народа подразумевало је :

- Почети: Дехуманизација-одузимање Јеврејима људског лика, Немцима створили слику о Јеврејима као опасном елементу, штеточинама, издајцима како Немци не би имали санилост према Јеврејима. ПРОПАГАНДА у широком немачком друштву.
- Расна дискриминација и сегрегација-доношење расних закона
- физичка ликвидација људи на стратиштима (стрељања) и логорима смрти (гасне коморе и крематоријуми),
- радна експлоатација у логорима,
- медицински експерименти над људима
- одвођење у гетое
- одузимање имовине
- расна дискриминација
- спаљивање синагога и књига
- искључивање јеврејских књижевника и уметника из немачке књижевности и уметности
- искључивање јеврејских интелектуалаца из немачког друштва

ЖРТВЕ НАЦИЗМА И ФАШИЗМА

- Јервреји, Роми, словенски народи, инвалиди, психички болесници, комунисти, хомосексуалци, јеховини сведоци, антифашисти, чланови покрета отпора, присталице грађанског друштва.
- Сви они који се нису уклапали у расну идеологију морали су бити убијени/елиминисани.
- Током рата убијено 11 милина цивила (6 милиона Јевреја).

Број жртава холокауста

Zemlja	minimum	maksimum
Austrija	58.000	60.000
Belgija	25.000	28.000
Čehoslovačka (1936)	233.000	243.000
Francuska	60.000	65.000
Grčka	57.000	60.000
Italija	8.500	9.500
Jugoslavija	55.000	58.000
Luksemburg	3.000	3.000
Mađarska (u granicama od 1938)	180.000	200.000
Nizozemska	104.000	104.000
Norveška	200	700
Njemačka (u granicama od 1938)	160.000	180.000
Poljska	2.350.000	2.600.000
Rumunjska (u granicama od 1940)	200.000	220.000
SSSR (u granicama od 1939) i baltičke države	700.000	750.000
UKUPNO ŽRTVE AKCIJE "KONAČNOG RJEŠENJA"	4.194.200	4.581.200

Ко су ратни злочинци?

- Немачки нацисти (припадници Немачке национал-социјалистичке радничке партије).
- Италијански фашисти.
- Усташки режим у Независној држави Хрватској.
- Немачке, јапанске, италијанске, мађарске, бугарске и албанске окупационе власти
- Сарадници окупатора (квислинзи) широм окупиране Европе и Азије.
- Ликвидација (елиминација) непожељних група (Јевреја, Рома, инвалида, ментално оболелих особа, комуниста, хомосексуалаца, Јеховиних сведока).

УЗРОЦИ ХОЛОКАУСТА

- АНТИСЕМИТИЗАМ
- РАСИЗАМ
- **Нацистичка расна идеологија (постојање немачке супериорне аријевске расе и нижих раса) и план да за Аријевце на истоку Европе створи «животни простор».**
- Хитлеров план о стварању животног простора за немачку аријевску расу.
- **Тоталитарни режими фашизам, нацизам и милитаризам довели су до организованог вршења ратних злочина против човечности.**

АНТИСЕМИТИЗАМ

- **Став или убеђење које изражава нетрпељивост и мржња према Јеврејима као народу или верској групи.**
- Антисемитизам имао је дубоке корене у европској историји још од средњег века. У многим европским државама Јевреји су сматрани непожељним и страним елементима. Готово да нема европског народа који у јавном говору није прихватио стереотип и предрасуде о Јеврејима (зеленаши-богати банкари који тлаче остале људе, паразити, нерадници, преваранти).

НАЦИСТИЧКА ПРОПАГАНДА ради задобијања подршке Немаца

- Адолф Хитлер и нацисти су од свог оснивања 1919. оптуживали Јевреје за пораз Немачке у Првом светском рату и за економску кризу после рата, за све недаће које су задесиле Немце после рата.
- Јевреји су заједно са бољшевицима (комунистима) и масонима (тајно удружење слобдних зидара, утицајних појединаца) представљају «зло» које жели да завлада светом.
- Хитлер је преко нацистичке странке ширио антисемтске идеје како би добио подршку немачког народа. Плакате су дехуманизовале Јевреје-одузет им је људски лик.
- Фашизам и нацизам током 30-тих година 20. века прихватају слојеви друштва широм Европе и Света услед економске кризе и кризе грађанског друштва као решење економских и социјалних проблема. Тиме прихватају и идеје расне дискриминације и геноцида /истребљења.

ХРОНОЛОГИЈА

- 1919. настанак ФАШИЗМА и НАЦИЗМА (идеологија, покрета, странка, режим). Бенито Мусолини вођа фашиста а Адолф Хитлер вођа нациста (национал-социјализам).
- 1933. долазак Адолфа Хитлера и нациста на власт у Немачкој (Вајмарска република)- успостављање тоталитаризма (Трећи рајх).
- 1935. доношење Нирнбершких расних закона – Јевреји губе грађанска права, расна дискриминација и сегрегација.
- 9.11.1938. Кристална ноћ- почетак државног организованог погрома и прогона Јевреја.
- 1939. окупација Пољске-Јевреји одвојени у ГОТООИМА, депортације Јевреја на исток у гетое и логоре.
- Април 1941. Војни слом и окупација Југославије, стварање НДХ и долазак усташког покрета на власт и почетак усташких ратних злочина.
- 1941. масовне ликвидације стрељањем „холокауст мецима“ на тлу СССР (Украјина и Белорусија).
- 1941. оснивање концентрационих логора.
- 1942. План „коначног решења“-јеврејског питања (ликвидације у гасним коморама).
- 27.1. 1945. Црвена армија улази у Аушвиц.
- 21/22.4.1945. пробој логораша из Аушвица
- 8/9. мај 1945. капитулација Немачке
- 15. мај 1945. завршетак рата на југословенском простору.
- 2.9. 1945. капитулација Јапана
- 1946. Суђење ратним злочинцима у Нирнбергу (врху нацистичког покрета), Токијски процес (јапаским злочинцима), као и шиором Европе па и у Београду.
- 1948. Доношење Универзалне конвенције о људским правима УН.
- 1950. Доношење Европске декларације о људским правима (Савет Европе).

Расна ознака

- Жута звезда-у којој је писало Јуден (Жидов у НДХ).
- Јевреји су морали да нисе жуту звезду или жуту траку на улици.

Расни закони (1935)

Антијеврејске мере

Натпис на клупи гласи: „Само за Аријевце”

Антијеврејска пропаганда за децу

Јавни превоз, паркове, позоришта и друга јавна места нису могли користити припадници јеврејског народа.

Расна дискриминација

Кристална ноћ-почетак Холокауста 9/10.11.1938.

У „Кристалној ноћи”, 9. новембра 1938. године започео је погром Јевреја широм Немачке. Улице су биле прекривене сломљеним стаклом са јеврејских кућа, радњи и синагога. Спаљено је или уништено 267 синагога, демолирано и опљачкано 7500 јеврејских радњи и убијено више од 90 припадника јеврејског народа.

Разбијена стакла на јеврејској радњи у Магдебургу током „Кристалне ноћи”

Варшавски ГЕТО

(Гето је ограђени и изловани део града, резервисан за Јевреје из кога они нису смели излазити).

Након окупације
Пољске, јеврејско
становништво

У пољским
градовима
присилно је
смештено у гета.

Највећи је био
варшавски гето.

Одатле су Јевреји
одвођени у логоре
смрти.

Холокауст мецима

- **Нападом Немачке на СССР 1941.** долази до масовнијег и бруталнијег терора. СС одреди на тлу окупираног дела СССР (Украјине, Белорусије, прибалтичких држава) вршили су масовна стрељања над Јеврејима. Ова фаза холокауста запамћена је **«Холокауст мецима»**. Једно од највећег масовног стратишта је у месту **Баба Јар** код Кијева где је побије више од 30.000 Јевреја. Процењује се да су нацисти на простору окупираног дела СССР од 1941. до 1944. убили 1-1,5 милиона Јевреја.

Масовне ликвидације стрелјање Јевреја у Украјини

„КОНАЧНО РЕШЕЊЕ“

Почетком 1942. нацистички врх донео **ПЛАН
КОНАЧНОГ РЕШЕЊА ЈЕВРЕЈСКОГ ПИТАЊА**

(Конференција на језеру Ванзе код Берлина).

Направљен је план где и колико има Јевреја, возовима депортовати у логоре где ће бити елиминисати.

Направљен је систем-знало се ко шта ради (ко врши пописивање, ко врши превоз, ко хапси, ко чува логоре, ко врши убијање). Немачки СС одреди су били су одређени за депортацију, организацију логора и масовне ликвидације. Специјална полиција Гестапо пописивала је и хапсила у томе су им помагали колаборационисти (квислинзи)-сарадници окупатора.

ЛОГОРИ СМРТИ- концентрациони логори

- За планско и системско уништење створена је технологија звани **концентрациони логори** или «логори смрти» ради ефикасније масовне ликвидације и истребљења.
- Људи су депортовани железницом, сточним/транспортним вагонима.
- При доласку у логор мушкарци су одвајани од жена. Сав пртаљаг и драгоцености били би им одузети. Облачили би затвореничку пругасту одећу. На руци би им се истотевирао логоски број.
- Приликом довођења заробљеника у логор вршена је **селекција**. Радно способни су остављани у животу и радно су експлоатисани (коришћени) докле су могли да раде. Старији људи и деца првобитно су масовно убијани у **гасним коморама**. Да би се решили лешева направљене су **крематоријуми/високе пећи** где су лешеве спаљивани.
- Над живим људима вршени разни нехумани медицински експерименти.
- Жене и мушкарци **радно су експлоатисани** и живели су у суровим условима. Људи су убијани, над њима су се **СС-овци** иживљавали, умирали су од глади, изнемоглости и болести.
- **Највећи концентрациони логори: Аушвиц, Мајданек, Собибор, Белзец, Треблинка и Хелмо (Пољска), Матхаузен (Аустрија), Дахау, Бухенвалд, Берген-Белзен (Немачка).**

Број јеврејских жртава у окупираним европским државама

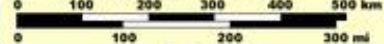
The Holocaust

- Extermination camp
- Concentration camp*
- City with ghetto
- Transit city
- Major massacre
- Major deportation route

Regions: German name (PRESENT COUNTRY)

- Axis country/annexed by Axis
- Occupied by Axis
- Italy (Axis) at height of occupation
- Allied country
- Neutral

* Includes labor-, prison- & transit camps.
 Note: Not all camps & ghettos are shown.
 Borders are at the height of Axis domination (1942).
 Dotted borders are present (2007) borders.

Логори у Пољској/Украјини

- Аушвиц
(Биркенау)
- Хелмно
- Треблинка
- Мајданек
- Белзец
- Собибор
- Вилно

ДЕПОРТАЦИЈЕ У ЛОГОРЕ

Варшавски гето

За депортацију коришћени сточни теретни вагони

Сточни вагони

Депортација у логор

ЛОГОРИ СМРТИ

Улаз у Аушвиц

Натпис: Рад ослобађа

Железницом се улазило у логор

Долазак у логор

Аушвиц

У близини пољског града Освјенћим (Аушвиц на немачком) налазио се највећи нацистички логорски комплекс који је остао познат као логор Аушвиц и који је постао симбол нацистичког зла. Аушвиц се састојао од око 50 подлогора, међу којима је био логор смрти Биркенау.

Данас је Аушвиц централно место комеморација које се редовно одржавају у знак сећања на жртве Холокауста, геноцида над Ромима и других нацистичких злочина.

Мађарски Јевреји након искрцавања из возова стижу у Аушвиц (мај 1944. године).

„Величина човека не лежи у богатству и моћи, него у карактеру и доброту. Људи су само људи, и сви људи имају мане и недостатке, али сви се ми родимо добри.”

Ана Франк

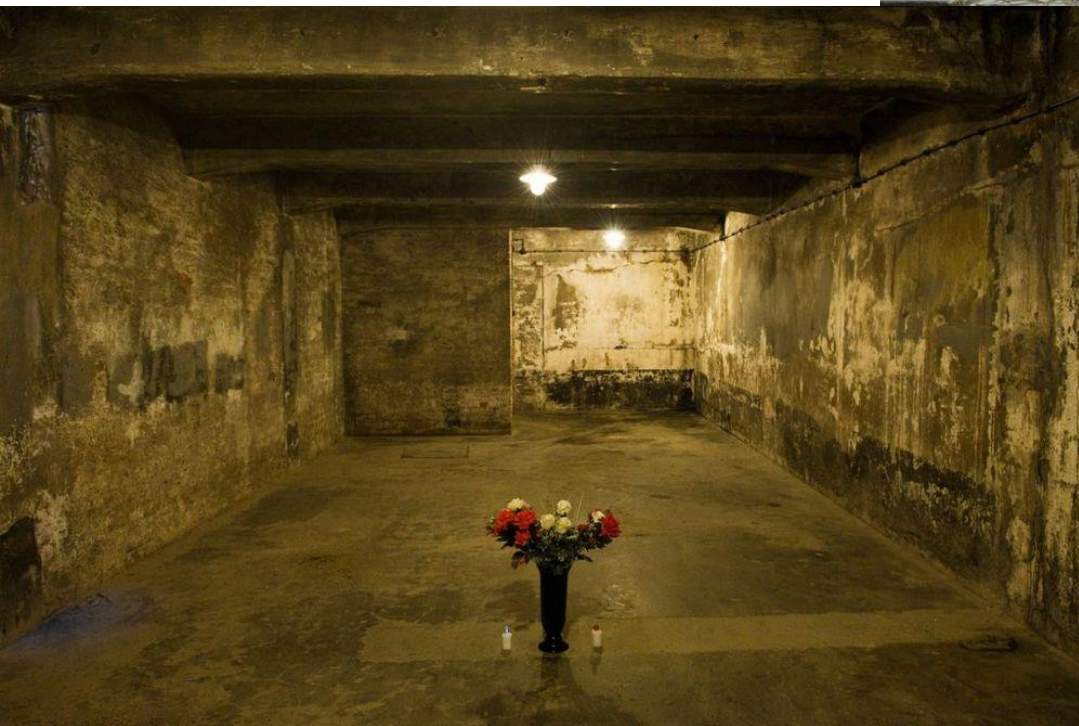

© picture alliance/dpa

© picture alliance/dpa

Гасна комора и
крематоријум
(високе пећи)

Аушвиц
27.1.1945.
ослобађају
војници
Црвене
Армије.
Убијено 1.5
милион
(више од 1
милион
јеврејске
жртве).
7000
преживело

**27. ЈАНУАР
МЕЂУНАРОДИ
ДАНСЕЋАЊА
НА ЖРТВЕ
ХОЛОКАУСТА.**

МЕМОРИЈАЛИЗАЦИЈА-сећање на жртве ратних злочина

- **МЕМОРИЈАЛ** је место на коме се на пригодан начин одаје почаст жртвама злочина, пијдинцима или групама људи. То могу бити: споменици, спомен паркови, спомен собе, спомен гробље (меморијаклници).
- У свим градовима Европе налазе се меморијали посвећене жртвама холокауста и геноцида. У Београду то су Старо Сајмиште, Бањица, Топовске шупе и Јајинци као и друга места посвећена жртвама. Највећи меморијал посвећен колпокаусту налази се у Јад Вашем у Јерусалиму у Израелу. У меморијаном комплексу документовано је страдање 6 милиона јевреја (фотографије, лична документа, писма).

Меморијални центар "Јад Вашем" у Јерусалиму, Израел

ТРЕБЛИНКА

Матхаузен

Крематоријум у Бухенвалду

СС ОДРЕДИ СУ ОРГАНИЗОВАЛИ ЛОГОРЕ

КАРАКТЕРИСТИКЕ Другог светског рата на југословенском простору

Погинуло 1.500.000/1.700.000 људи (војни и цивилни)-тачан број никад није утврђен.
Материјални губици око 42 милиона \$.

ГЕНОЦИД И ХОЛОКАУСТ НА ТЛУ ЈУГОСЛАВИЈЕ

Независна Држава Хрватска (1941. године)

Политичка окупација и територијална Југославија у Другом светском рату (1941. године)

- Међународне границе
- Регуларне територијалне границе у окупационој Југославији
- ⊙ Независна Држава Хрватска (Немачка и Италијанска окупација)
- ⊗ Србија (Немачка окупација)
- ⊙ Београд, регион на повластитој територији у оквиру Србије (Немачка окупација и локална немачка окупација)
- ⊙ Црна Гора (Југословенска окупација)
- ⊙ Окупација и анетериторијална Србија
- ⊙ Окупација и анетериторијална Бугарска
- ⊙ Окупација и анетериторијална Јужна Украјина
- ⊙ Окупација и анетериторијална Северна Украјина
- ⊙ Окупација и анетериторијална Италија
- ⊙ Окупација и анетериторијална Албанија
- ⊙ Окупација и анетериторијална Мађарска

Окупациони режими

- НДХ – квислиншка држава (под војном контролом Италијана и Немаца).
- Окупациона управа (зона) у Србији (ужа Србија са Банатом)-директна немачка војна управа.
- Протекторат Црна Гора (окупирано подручје од Италије).
- Окупирана (анектирана) подручја од стране Немачке (део Словеније), Италије (део Далмације, Боке Которска), Велике Албаније-италијански протекторат (Косово, део Метохије и део Македоније), Бугарске (Македонија, делови југоситочне Србије) и Мађарске (Барања и Бачка).

КОНЦЕТРАЦИОНИ ЛОГОРИ НА ТЛУ ЈУГОСЛАВИЈЕ (71) НДХ

Јасеновац,
Даница код
Копривнице
Стара Градишка,
Јадовно
Јастребарско
Окупирана Србија
Београд-Сајмиште,
Бањица,
Топовске шупе
Ниш (Црвени крст),
Шабац, Зрењанин
(Велики Бечкерек)

Фашистички концентрациони логори у Југославији током Другог светског рата

— међународно признате границе

— илегалне фашистичке границе у окупираној Југославији

1. Сајмиште	16. Грабовач	31. Подроманија (Касарна)	46. Петровград (Зрењанин)	61. Превлака
2. Сремска Митровица	17. Гарећница	32. Рогатича	47. Скопље	62. Забјело
3. Даково	18. Сисак	33. Вишеград	48. Бачка Паланка	63. Марибор
4. Винковци	19. Чапраг (дечији логор)	34. Пале	49. Сомбор	64. Љубљана
5. Осijek	20. Госпић	35. Модрича	50. Бечеј	65. Бегунски двор (Блед)
6. Тењски Антуновач	21. Јадовно	36. Добој	51. Нови Сад	66. Цеље
7. Славонска Пожега	22. Слана (женски логор)	37. Маглај	52. Бачка Топола	67. Крушевач
8. Стара Градишка	23. Слана (мушки логор)	38. Шековићи	53. Суботица	68. Смедеревска Паланка
9. Јабланач	24. Огулин	39. Јастребарско	54. Раб	69. Петровач на Млави
10. Млака	25. Церовљани	40. Гацко	55. Молач	70. Жагубица
11. Јасеновач	26. Приједор	41. Београд (Банјича)	56. Краљевица	
12. Бодеграј	27. Крушчица	42. Ниш (Црвени Крст)	57. Бакар	
13. Ладевач	28. Зеница	43. Трепча	58. Џинглинј	
14. Рајичи	29. Сарајево	44. Шабач	59. Бар	
15. Пакленича	30. Власеница (Хан Пијесак)	45. Бор	60. Мамула	

Карта геноцида на
 тлу Југославије
 розе-ушташки
 злочини
 плаво-немачки
 злочини у Србији
 тамно зелено-
 мађарски злочини
 љубичасто-
 бугарски
 светло розе-
 албански злочини

Delovi Jugoslavije gde su fašističke okupacione snage i kolaboracionistički režimi počinili genocid nad jugoslovenskim građanima tokom Drugog svetskog rata

- Međunarodno priznate granice
- == Ilegalne fašističke granice u okupiranoj Jugoslaviji
- Područje gde su nemački fašisti počinili genocid
- Područje gde su mađarski fašisti počinili genocid
- Područje gde su hrvatski fašisti počinili genocid
- Područje gde su italijanski fašisti počinili genocid
- Područje gde su albanski fašisti počinili genocid
- Područje gde su bugarски fašisti počinili genocid

Анте Павелић, вођа
клерофашистичког
ушашког покрета и
поглавник марионетске
Независне Државе
Хрватске

Геноцид и Холокауст у НДХ

Деца означена јеврејским звездама са словом Ж (Жидови),
што је био знак за Јевреје у НДХ

Усташе пљачкају личну имовину и вредности
затвореника тек приспелих у логор Јасеновац.

УСТАШКИ ЗЛОЧИНИ

масовна стељања, клања-зверства, мучење људи,
иживљавање, такмичење у убијању,
изгладњивање, протеривање, етничка чишћења.

ЈАСЕНОВАЦ

МАКС ЛУБУРИЋ
Заповедник логора
Главни кољач
Љубо Милош
Фра Мајсторовић

Меморијални центар Јасеновац споменик „Камени цвет“

У Јасеновцу је убијено на стотине хиљада људи (Срба, Јевреја, Рома, антифашиста и комуниста и свих оних Хрвата који се нису слагали са усташком идеологијом). Тачан број жртава ни до сада није уврђен.

Усташе са Козаре одводе српске цивиле у логоре

Дијана Будисављевић спашава хиљаде деце из логора

Бараке у Јасеновцу

Призор напуштеног логора

Место Јасеновац 1945.

КАМЕНИ ЦВЕТ

Kada su jedinice JA 12. aprila 1945. uspjele probiti Sremski front ustašama u Jasenovcu je postalo jasno da će uskoro doći i do oslobađanja Jasenovca. Zbog toga su palili arhivu, rušili zgrade, iskopavali leševe iz masovnih grobnica i palili ih na lomačama. Kada su partizani 2. maja ušli u Jasenovac zatekli su ruševine i paljevine. Odmah po formiranju Mjesnog NO u Jasenovcu lokalne vlasti počele su izdavati dozvole mještanima Jasenovca i okolnih sela da mogu koristiti ciglu i materijal iz bivšeg logora za popravak svojih u ratu porušenih imanja. Tako je narod do 1947. godine raščistio ostatke logora te je prostor pretvoren u praznu ledinu

S uređenjem prostora započelo se tek početkom 1960-ih. Spomenik Cvijet autora Bogdana Bogdanovića dovršen je 1966., a zgrada Memorijalnog muzeja 1968. godine.

Холокауст у Србији

Милан Недић, председник квислиншке владе 1941–1944, био је носилац колаборационистичког режима, крајње лојалног немачкој окупаторској власти, убеђен у победу новог европског поретка предвођеног Немачком.

Srva i Senjak

Banjica i Sajmište

Petrograd (Zrenjanin)

Crveni krst

Streljanje talaca - Jajinci

Холокауст у Србији

Донети расни закони за Јевреје и Роми
Јевреји и Роми морају да се пријаве полицији и да
носе расну ознаку.

За Јевреје и Роми забрањено коришћење превоза и
јавних установа.

Јевреји и Роми -присилни рад (рашчићавају рушевине).

Евидентирање Јевреја у Београду

Bundesarchiv, Bild 1011-185-0112-13
Foto: Neubauer | April 1941

Јевреји у Београдско логору чекају депортацију или стрељање

Масовна депортација Јевреја из Зрењанина

Стрељање цивила широм Србије

ДУШЕГУПКА

Душегупка (возило за гушење) возило до Јајинаца где су жртве затрпане у масовним гробницама.

Старо Сајмиште

Логораши у Сајмишту

Сајмиште

Од априла до маја 1942. године, јеврејски заточеници логора на Сајмишту су систематски убијани у „душегупци“ – камиону преуређеном у мобилну гасну комору. Јевреји су укрцавани у овај камион уз образложење да их тобоже превозе у други логор, а немачки официри су их возили кроз Београд до Јајинаца, где би у спремне ископане раке истоварали тада већ беживотна тела.

Спровођење Јевреја у логор на Сајмишту

„Ни глад од које плачеш, ни зима при којој ти се вода у чаши и крв у жилама следи... Какве ли намере имају са нама? У сталној смо напетости: хоће ли нас стрељати, дићи у зрак, транспортовати у Пољску? ... Садашњост само треба прескочити, није нимало пријатна, нимало.“

(Из четвртог писма **Хилде Дајч**, заточенице Јеврејског логора на Сајмишту)

Хилда Дајч пре рата

Топовске шупе (Аутокоманда)

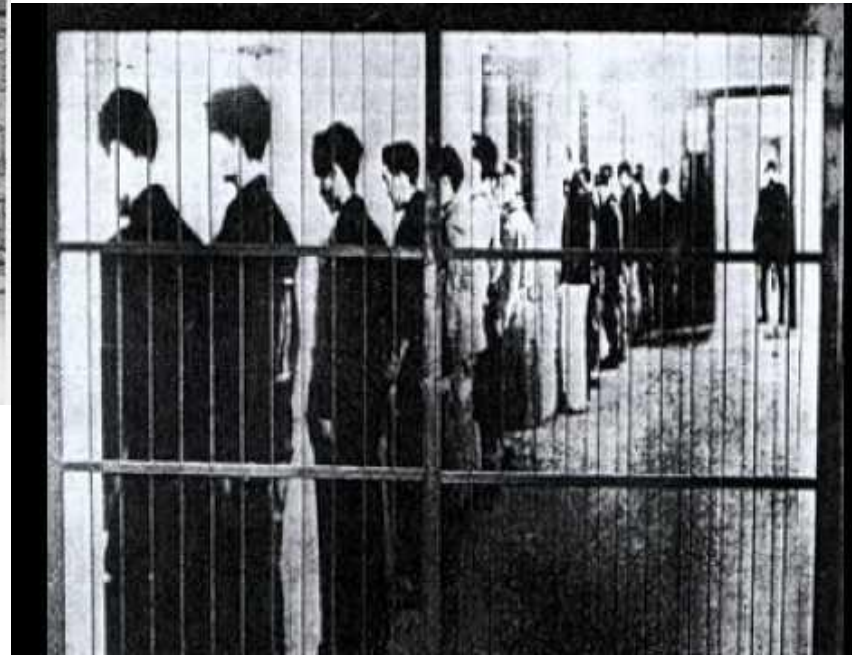

Логор за Јевреје
1941.

Бањица

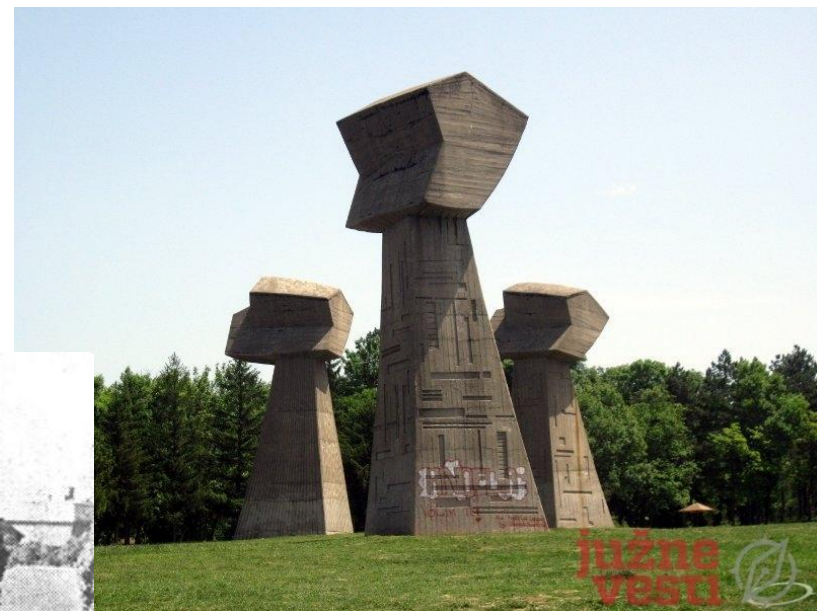

Логор за
антифашисте
комунисте
равногорце

Ниш

Црвени крст и Бубањ

Новосадска рација 1942.

© picture-alliance/AP/Jewish Historical Museum, Belgrade/US Holocaust Memorial Museum

© DW/S. Kijajic

Јајинци-масовно стратиште

Нацисти су покушали да униште трагове својих злочина

Да би уништила трагове својих злочина, нацистичка полиција је још на јесен 1943. године формирала посебну јединицу („Зондеркомандо 1005“) која је све до пролећа 1944. године вршила ископавање и уништавање лешева убијених жртава и тако уклањала материјалне доказе злочина на неким од највећих стратишта у Србији, као што су Јајинци, Јабука, Ниш, Багљаш крај Зрењанина и друга.

Јајинци након што су Немци спалили посмртне остатаке убијених жртава

Масовна стрељања цивила Казнена експедиција у Србији

- Широм окупиране Европе ратни злочини вршени су и над **члановима покрета отпора, окупатор је вршио одмазду над цивилима-**вршена су масовна стрељања, узимање таоца, спаљивана су села. Најбруталнији пример је кезнена одредба у окупираној Србији- «за једног убијеног немачког војника стрељати 100 цивила, а за једног рањеног стрељати 50 цивила». Тако је дошло до масовног стрељања у Краљеву и Крагујевцу (окробар 1941).

Франц Беме-казнена експедиција

general FRANC BEME (FRANZ BÖHME)

odgovoran za smrt 24.200 Jevreja i oko 13.000 Roma i Srba u prvoj godini rata u Beogradu i Srbiji

МЕСНА КОМАНДАНТУРА
КРАГУЈЕВАЦ

Другу/кило, 21 Октобра 1944

ОБЗНАНА

Кукавички и поднукли препади у току прошле недеље на немачке војнике којом приликом је погинуло 10 а рањено 26 немачких војника, морали су бити кажњени.

Због тога је за сваког погинулог немачког војника стрељано 100, а за сваког рањеног 50 становника и то пре свега комуниста, бандита и њихових помагача, укупно 2300.

У будуће ће се за сваки сличан случај, па било то само саботажа, поступити са истом строшћу.

Старешина месне Команде

ЛИКВИДАЦИЈЕ ЦИВИЛА

Масовна стрељања

Немачка казнена експедиција у Мачви,
октобар 1941. године

Немачки војници спроводе грађане Крагујевца на стрељање,
октобар 1941. године

Шумарице-Крагујевац

Краљевачки октобар

22. 10. 1941. Крагујевац

Десанка Максимовић
„Крвава бајка“

СУЂЕЊА

Суђење у Нирмбергу

Оптуженици Нирнбершког процеса:

Суђење у Београду

Суђење немачким злочинцима 1947. године
пред Војним судом у Београду

WEB ADRESE MEMORIJALA

- <https://www.yadvashem.org/education/other-languages/serbian/about-yad-vashem.html>
- <https://www.jusp-jasenovac.hr/Default.aspx?sid=5056>
- <https://www.starosajmiste.info/>
- <https://www.dw.com/sr/au%C5%A1vic-ma%C5%A1inerija-smrti-nezamislivih-razmera/a-60566607>
- <https://www.auschwitz.org/en/>
- <https://www.muzejgenocida.rs/>
- <https://bablynyar.org/en>
- <https://www.spomenpark.rs/>